

**Formální požadavky na seminární a závěrečné práce, SŠDVS Most,
2012**

Vladimír Vodička

Obsah

Úvodní slovo	1
1. Formátování	2
Požadavky na formátování:	2
2. Práce se zdroji/citace	3
3. Postupy při citování	5
Literatura:	10

Úvodní slovo

Tyto formální požadavky vycházejí ze standardizovaného citačního aparátu *Chicago* s drobnou úpravou pro potřeby Střední školy diplomacie a veřejné správy s.r.o. v Mostě. Při sestavování základního vzoru jsem vycházel z knihy Charlese Lipsona *Cite Right*¹.

Vypracované seminární a závěrečné práce by, pokud vyučující nestanoví jinak, měly obsahovat minimálně dva zdroje, přičemž alespoň jeden by měl být tištěný (monografie, článek z časopisu, příspěvek do sborníku aj.). Souhrn všech využitých zdrojů (tištěné publikace, online články, DVD apod.) musí být uveden v seznamu použitých zdrojů na posledním, samostatném listě odevzdávané práce.

V případě využívání jakýchkoliv alternativních zdrojů (CD, DVD stopa, elektronická kniha apod.), u kterých nebudete mít jistotu, jak je odcitovat, se obraťte na email vladimir.vodicka@gmail.com.

Autor

¹ Charles Lipson, *Cite Right: A Quick Guide to Citation Styles – MLA, APA, Chicago, the Sciences, Professions, and More* (Chicago: The University of Chicago Press, 2006).

1. Formátování

Pro formátování jednotlivých prací byl zvolen následující vzor tak, aby odevzdávané práce:

- bylo možné objektivně zhodnotit stran rozsahu
- všechny se řídily jednotnými zásadami
- měly formální požadavky ucelené pro celou dobu studia
- takovéto ucelení pomáhalo budovat normované návyky studentů a studentek
- utvářely standard vypracování dílčích prací napříč předměty

Požadavky na formátování:

Úvodní list:

Název práce, název předmětu, jméno vyučujícího, jméno autora/autorky, datum, třída, datum odevzdání (viz příloha), popř. podpis v případě, že práce je odevzdávána v tištěné podobě

Písmo:

Times New Roman, velikost písma 12

Nadpisy:

Times New Roman, velikost písma 14, *tučné* zvýraznění

Odstavce:

1,5 při *nulovém* odsazení

Okraje:

2 cm ze všech čtyř stran

Číslování:

Úvodní list a list se seznamem literatury se nečísluje, stejně tak případný list s obsahem; čísla stran uvádíme uprostřed záhlaví a volíme jeho jednotný formát při zachování standardu písma.

2. Práce se zdroji/citace

Pracovat s jednotlivými zdroji, které nám pomáhají vypracovat partikulární práce v rámci studia nebo akademické činnosti, se neobejdou bez správy využívaných zdrojů. Protože využívání zdrojů vytvořených ostatními autory a autorkami je dlouhodobě klíčové a nezbytné, slouží ke správnému, standardizovanému nakládání s využívanými informacemi dílčí citační aparáty. Citační aparát v zásadě představuje vybrané postupy, jak odkazovat na jednotlivé používané zdroje podle toho, o jaký typ zdroje se jedná (monografie, článek v časopise, film aj.).

K čemu tedy aplikace citačního aparátu slouží? Na prvním místě k jasnému, jednoznačnému označení zdroje, který využíváme. Pokud při psaní naší práce využíváme několik zdrojů, které jsme si vybrali zřejmě proto, že se věnují z různých pohledů problematice, o které píšeme, je žádoucí dát jednoznačně najevo, které postřehy, myšlenky či data jsme se rozhodli v naší práci využít. Proto je nutné takto využitě zdroje patřičně označit, aby bylo na první pohled evidentní, odkud jsme tu či onu konkrétní informaci do naší práce použili.

Když jde o vypracování a předložení určité práce, měli bychom si být vědomi toho, že při čtení a hodnocení je pro zainteresované osoby důležité se v práci náležitým způsobem orientovat. K tomu slouží nejen členění práce do jednotlivých částí, kapitol a podkapitol, resp. vytvoření přehledného obsahu, ale také příslušné využití citačního aparátu, bez něhož se přehlednost stran využitých zdrojů výrazně snižuje. Citační aparát tak mimo jiné slouží k co nejsnadnějšímu dohledání, ověření informací, které jsou převzaté, které jsme do práce zakomponovali.

Poměrně citlivým tématem při psaní a předkládání seminárních nebo absolventských prací, popř. odborných článků je otázka plagiátorství. Odkazování na používané zdroje a jejich patřičné uvedení je jak etickou, tak formální zásadou. Zjednodušeně řečeno nelze využívat myšlenek jiných osob tak, aniž bychom na toto využití čitatele patřičně neupozornili a nevydávali tvorbu někoho cizího za naši vlastní. Využití citačního aparátu tak zároveň slouží k zamezování plagiátorství, popř. k jeho odhalení a je naprosto samozřejmou zásadou, které je nutné se držet. V neposlední řadě se tak vyhneme penalizaci za předkládání myšlenek někoho jiného

za naše vlastní. Nebudeme se dopouštět podvodu a vyhneme se riziku případného odhalení, po němž standardně následuje penalizace, která se např. na vysokoškolské úrovni rovná ukončení studia.

3. Postupy při citování

V případě citování (tzn. doslovného přepisu textu z vybraného zdroje) uvedeme příslušnou pasáž na začátku uvozovkami dole a na konci uvozovkami nahoře. Za horními uvozovkami následně vložíme odkaz pod čáru, který vyplníme údaji o daném zdroji podle níže uvedených příkladů.

Na základě českého překladu knihy Charlese Darwina *On the Origin of Species by Means of Natural Selection – O vzniku druhů přírodním výběrem* si ukážeme, jak takové použití/citování zdroje vypadá v praxi. Dejme tomu, že se rozhodneme citovat pasáž ze strany 110 českého překladu, kde zakladatel evoluční biologie srovnává domestikaci a působení přírodního výběru. Náš text může vypadat následovně:²

Zakladatel evoluční biologie Charles Darwin ve svém nejslavnějším spise o vztahu domestikace a přírodního výběru tvrdí, že „stejně jako se různé zvláštní znaky při domácím chovu často objevují u jedinců jednoho pohlaví a dědí je pouze jedinci stejného pohlaví, je tomu tak bezpochyby i v přírodě. Je pak možné, že jedinci obou pohlaví budou prostřednictvím přírodního výběru uzpůsobeni různě na základě odlišných zvyků, jak lze také občas pozorovat, nebo že budou přizpůsobeni jedincům opačného pohlaví, což bývá velice časté.“³

3.1 Vybrané příklady

Monografie:

V případě, že citujeme z knihy v tištěné podobě, odlišujeme citace v textu a citace jakožto uvedení příslušné knihy v seznamu použitých zdrojů. Obecně platí (ale záleží na typu citačního aparátu), že citace obecně by měly uvádět všechny

² Pro dostatečné oddělení od hlavního textu byla u ukázky snížena velikost fontu na 10 a text byl odsazen; taková úprava neplatí pro samotné seminární a závěrečné práce, pozn. aut.

³ Zde by následoval příslušný odkaz na zdroj, který by vypadal následovně: Charles Darwin, *O vzniku druhů přírodním výběrem*, trans. Alena Hadačová, Emil Hadač (Praha: Academia, 2007), s. 110.

klíčové údaje daného zdroje. Za tyto jsou považovány jméno a příjmení autora či autorky, celý název díla, místo/město vydání, název nakladatelství a rok vydání.

Využití citací se dle zde uváděného citačního aparátu liší podle využití v přehledu literatury, pokud citujeme z příslušné knihy v námi psané práci poprvé a pokud citujeme opakovaně – v případě opakované citace a kvůli úspornosti se pak uvádí druhá a následující citace ze stejného zdroje ve zkrácené podobě.

V sekci 2. *Práce se zdroji/citace* jsme si ukázali, jak vypadá citování z knihy *O vzniku druhů přírodním výběrem*. Níže uvedené příklady ukazují, jak by takový zdroj měl být odcitován ve všech třech zmíněných případech:

- V přehledu literatury:
 - Darwin, Charles. *O vzniku druhů přírodním výběrem*, trans. Alena Hadačová, Emil Hadač. Praha: Academia, 2007.

- Jako odkaz pod čarou – první citace:
 - Charles Darwin, *O vzniku druhů přírodním výběrem*, trans. Alena Hadačová, Emil Hadač (Praha: Academia, 2007), s. 110.

- Jako odkaz pod čarou – citace následující, opakované:
 - Darwin, *O vzniku druhů přírodním výběrem*, s. 112.

pozn.: Protože vybraná monografie je překladem, následuje za interpunkcí po proloženém názvu monografie zkratka „trans.“ (*translated – přeloženo*) a po něm jméno překladatele.

Časopisy:

Obdobně jako v případě monografií, můžeme citovat i z jednotlivých časopisů. Jako příklad zde máme článek z Filosofického časopisu Charles Darwin, filosof pro 21. století, který napsal Tomáš Hříbek. Článek vyšel v roce 2009 a to celkově v 6. čísle tohoto časopisu a jednalo se v (přerušovaném)

pořadí již o 57. ročník. Všimněte si, že zmíněné údaje se pak objevují v samotné citaci. Znovu, jako v případě u již uvedených příkladů, bychom měli mít na paměti, k čemu používání citací a citační aparát jako celek slouží: na prvním místě k jasnému, jednoznačnému označení zdroje, který využíváme, k jeho co nejsnadnějšímu dohledání, ověření a zároveň také zamezování plagiátorství.

Na použité časopisy, resp. články v nich otištěné odkazujeme následujícím způsobem:

- V přehledu literatury:
 - Hříbek, Tomáš. „Charles Darwin, filosof pro 21. století“ Filosofický časopis 57 (6, 2009): 811 – 835.

- Jako odkaz pod čarou – první citace:
 - Tomáš Hříbek, „Charles Darwin, filosof pro 21. století“ Filosofický časopis 57 (6, 2009): 811.

- Jako odkaz pod čarou – citace následující, opakované:
 - Hříbek, „Charles Darwin, filosof pro 21. století“, s. 812.

Online článek:

U textů uveřejněných na dílčích webech můžeme jen těžko referovat o konkrétní straně, velice často pak články nemají uvedeného autora či autorku. V prvním případě se informace upřesňuje uvedením data, kdy jsme naposledy s daným textem pracovali. Druhé situaci se snažíme vyhnout a pracovat pouze s těmi zdroji, u nichž je autorství jasně uvedeno. Jakýkoliv zdroj, který nedisponuje údajem o autorovi či autorce, je a priori nepříliš důvěryhodný, naznačuje pochybnou kvalitu a především nesplňuje základní formální požadavky na uveřejňování informací.

Pokud už budeme využívat online zdrojů, podoba citací je následující:

- V přehledu literatury:
 - Kohoutek, Rudolf. „Darwin Robert Charles (1809-1882)“ *ABZ Slovník cizích slov*, online. <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/darwin-robot-charles-1809-1882> (zkontrolováno dne 2. 2. 2012).

- Jako odkaz pod čarou – první citace:
 - Rudolf Kohoutek, „Darwin Robert Charles (1809-1882)“ *ABZ Slovník cizích slov*, online. <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/darwin-robot-charles-1809-1882> (zkontrolováno dne 2. 2. 2012).

- Jako odkaz pod čarou – citace následující, opakované:
 - Kohoutek, „Darwin Robert Charles (1809-1882)“.

Encyklopedie:

pozn.: U citací z encyklopedií se námi využitě heslo uvádí písmeny „s. v.“ (*sub verba – pod slovem*)

- V přehledu literatury:
 - *Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích*, I. a/f, s. v. „Darwin“. Praha: Nakladatelský dům OP, 1996.

- Jako odkaz pod čarou – první citace:
 - *Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích*, I. a/f, s. v. „Darwin“, s. 515.

- Jako odkaz pod čarou – citace následující, opakované:
 - *Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích*, s. v. „Darwin“.

Film:

pozn.: U filmové produkce se zpravidla odkazuje na konkrétní část nebo scénu; pokud chcete poukázat na přesně vymezenou pasáž, doplňte citaci pod čarou stopáží, např. 00:15:24 – 00:17:13, kde první dvojčíslí značí hodiny, druhé minuty a třetí vteřiny. Informace o stopáži se uvádí až jako poslední údaj v citaci a je od předposledního údaje oddělena čárkou.

Zkratka „dir.“ (*director* – režisér) se uvádí za formátem nosiče (DVD) a před jménem režiséra, jehož jméno tak figuruje coby jméno „autora“ příslušného filmu. Všimněte si i dalšího anglického termínu „screenplay“. Podobně jako v případě uvádění překladatele zkráceninou „trans.“, je i u filmů v současnosti zvykem uvádět anglický termín a nikoliv český „scénář“. Souvisí to s proliferací anglického jazyka jakožto jazyka vědy.

- V přehledu literatury:
 - *Creation*. DVD, dir. John Amiel. Perf. Paul Bettany, Jennifer Connelly, Jeremy Northam, Toby Jones. Screenplay by John Collee. Santa Monica: Lionsgate, 2010.

- Jako odkaz pod čarou – první citace:
 - *Creation*. DVD, dir. John Amiel (Santa Monica: Lionsgate, 2010).

- Jako odkaz pod čarou – citace následující, opakované:
 - *Creation*.

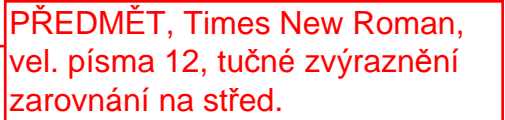
Literatura:

Lispon, Charles. *Cite Right: A Quick Guide to Citation Styles – MLA, APA, Chicago, the Sciences, Professions, and More*. Chicago: The University of Chicago Press, 2006.

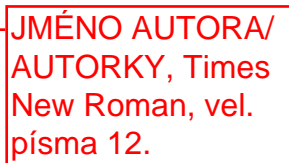
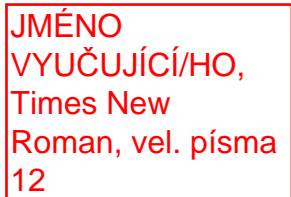

Filosofické aspekty evoluční biologie v Darwinově díle O pohlavním výběru

Současná filosofie

Prof. Ivan Blecha, PhD.

Vladimír Vodička
Filosofie, navazující

.....
3. 2. 2012

